УДК 340.113: 340.132.6
DOI https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2026-4-3

ПОНЯТТЯ ПРАВОВОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ХАРАКТЕРНІ РИСИ ТА МІСЦЕ У ПОНЯТІЙНОМУ АПАРАТІ ТЕОРІЇ ПРАВА

Ямборко В'ячеслав В'ячеславович,
здобувач ступеня доктора філософії
кафедри теорії та історії держави і права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
yamborko07@ukr.net
https://orcid.org/0009-0005-5267-9515

Мета. *Здійснити комплексний теоретико-правовий аналіз поняття правової невизначеності та розкрити його зміст у понятійному апараті загальної теорії права.*

Методологічну основу *дослідження становлять діалектичний метод, структурний і системний підходи, методи аналізу та синтезу, порівняльно-правовий, формально-юридичний та логіко-юридичний методи. Їх застосування дало змогу проаналізувати наукові підходи до розуміння правової невизначеності, виокремити її характерні риси, дослідити співвідношення з правовою визначеністю та сформулювати авторське визначення.*

Результати. *Обґрунтовано доцільність використання терміна «правова невизначеність» у межах загальнотеоретичного дослідження. Встановлено її характерні риси: об'єктивну зумовленість, багаторівневий характер, біполярність, динамічність та контекстну обумовленість. З'ясовано, що правова визначеність і правова невизначеність взаємопов'язані у процесі функціонування права, а певний рівень невизначеності може бути сумісним із вимогами правової визначеності. Запропоновано визначати правову невизначеність як об'єктивно зумовлену характеристику правової реальності, що виявляється у відсутності достатніх підстав для однозначного встановлення змісту правового припису, вибору єдиного правомірного варіанта рішення або достатньо точного передбачення правових наслідків.*

Висновки. *Правова невизначеність не обмежується недоліками нормативного регулювання або труднощами тлумачення правових приписів, а її прояви виникають на різних етапах функціонування права. Виокремлені характерні риси дають змогу комплексно розкрити зміст правової невизначеності та основні особливості її прояву у процесі правового регулювання.*

Ключові слова: *правова невизначеність, правова визначеність, правове регулювання, передбачуваність, правова реальність, теорія права.*

THE CONCEPT OF LEGAL UNCERTAINTY: CHARACTERISTIC FEATURES AND ITS PLACE IN THE CONCEPTUAL FRAMEWORK OF LEGAL THEORY

Yamborko Viacheslav Viacheslavovych,
Postgraduate Student at the Department of Theory and History of State and Law
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
yamborko07@ukr.net
https://orcid.org/0009-0005-5267-9515

Purpose. *To conduct a comprehensive theoretical and legal analysis of the concept of legal uncertainty and to clarify its content within the conceptual framework of the general theory of law.*

Methods. *The methodological framework of the study comprises the dialectical method, structural and systemic approaches, methods of analysis and synthesis, as well as comparative legal, formal legal, and logical legal methods. Their application made it possible to analyse scholarly approaches to understanding legal uncertainty, identify its characteristic features, examine its relationship with legal certainty, and formulate an original definition.*

Results. *The appropriateness of using the term "legal uncertainty" within a general theoretical study is substantiated. Its characteristic features are identified: objective determination, a multilevel character, bipolarity, dynamism, and contextual dependence. It is established that legal certainty and legal uncertainty are interrelated in the functioning of law and that a certain degree of uncertainty may be compatible with the requirements of legal certainty. Legal uncertainty is proposed to be defined as an objectively determined characteristic of legal reality, manifested in the absence of sufficient grounds for unambiguously establishing the content of a legal provision, choosing a single lawful course of action, or predicting legal consequences with sufficient accuracy.*

Conclusions. *Legal uncertainty is not limited to deficiencies in legal regulation or difficulties in interpreting legal provisions; its manifestations arise at different stages of the functioning of law. The identified characteristic*

© Ямборко В. В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

features provide a comprehensive understanding of the content of legal uncertainty and the main features of its manifestation in the process of legal regulation.

Keywords: *legal uncertainty, legal certainty, legal regulation, predictability, legal reality, theory of law.*

Вступ. Правова невизначеність належить до фундаментальних проблем сучасної теорії права, оскільки безпосередньо пов'язана із забезпеченням ефективності правового регулювання, реалізацією принципу верховенства права та досягненням належного рівня правової визначеності. Від того, як розуміється правова невизначеність, значною мірою залежить оцінка якості нормативного регулювання, меж дискреції суб'єктів правозастосування та можливостей забезпечення передбачуваності правового регулювання. Попри значний науковий інтерес до цієї проблематики, у сучасній юридичній науці досі не сформовано узгодженого підходу до розуміння правової невизначеності як загальнотеоретичної категорії. Існуючі підходи істотно відрізняються як за визначенням її змісту, так і за розумінням її природи, характерних рис та співвідношення з іншими категоріями теорії права. Це свідчить про необхідність подальшого теоретико-правового осмислення поняття правової невизначеності та уточнення його місця у сучасному понятійному апараті загальної теорії права.

Метою статті є теоретико-правовий аналіз поняття правової невизначеності та розкриття його змісту в понятійному апараті загальної теорії права. Для досягнення поставленої мети необхідно: обґрунтувати доцільність використання терміна «правова невизначеність» у межах цього дослідження; з'ясувати сутність поняття правової невизначеності; виокремити її характерні риси та сформулювати визначення; дослідити співвідношення правової невизначеності з правовою визначеністю.

Важливість дослідження правової невизначеності зумовила посилення наукового інтересу до цієї проблематики як у вітчизняній, так і в зарубіжній юридичній науці. У вітчизняній юридичній науці правова невизначеність досліджується з різних теоретико-правових і методологічних позицій. Так, Є. Б. Кубко розглядає її як об'єктивно існуюче явище, що проявляється у сфері правотворчості та юридичної практики й потребує комплексного теоретико-методологічного осмислення (Кубко Є. Б., 2024 : 111). У свою чергу, С. В. Васильєв обґрунтовує біполярний характер правової невизначеності, розглядаючи її не лише як прояв недосконалості правового регулювання, а й як засіб забезпечення необхідної гнучкості права (Васильєв С. В., 2021 : 28). Тоді як А. М. Земко акцентує увагу на системному характері правової невизначеності та ролі судової практики у виявленні її проявів (Земко А. М., 2026 : 37). Логічні аспекти юридичної невизначеності досліджує О. М. Юркевич, пов'язуючи її виникнення з порушенням логічних вимог до нормативного тексту (Юркевич О. М., 2010 : 123), а Т. О. Крижановська та Л. В. Токарь обґрунтовують доцільність логічної типології правової невизначеності, виокремлюючи різні типи невизначеності залежно від механізмів їх виникнення (Крижановська Т. О., Токар Л. В., 2026 : 443).

У зарубіжній юридичній літературі правова невизначеність також розглядається в різних теоретичних вимірах. Так, А. Д'Амато (Anthony D'Amato) (2010) розглядає правову невизначеність як закономірну властивість розвитку правової системи, що має тенденцію до посилення в процесі еволюції права. А. М. Балашші (Ádám Miklós Balássy) пов'язує проблему правової невизначеності насамперед із судовим тлумаченням та здійсненням суддівського розсуду (Balássy A. M., 2023, с. 2–3). К. Е. Девіс (Kevin E. Davis) досліджує правову невизначеність як багатовимірне явище та обґрунтовує необхідність концептуального розмежування її окремих проявів (Davis K. E., 2011, с. 2–4). Сучасні напрями дослідження представлені, зокрема, працею Н. Даї (N. Dayi) (2026), у якій проблема правової невизначеності аналізується в контексті використання систем штучного інтелекту та оцінювання семантичної невизначеності їхніх відповідей.

Проведений аналіз свідчить, що сучасні дослідження охоплюють широкий спектр питань, пов'язаних із правовою невизначеністю, зокрема її теоретико-методологічні засади, прояви у правотворчості та правозастосуванні, логічну природу, типологію й особливості функціонування в умовах розвитку цифрових технологій. Водночас проблема визначення сутності поняття правової невизначеності, встановлення його істотних ознак, формулювання узгодженої дефініції та з'ясування місця у понятійному апараті теорії права не отримала комплексного теоретико-правового вирішення.

Методологічну основу дослідження становить комплекс філософських, загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, застосування яких зумовлене предметом і метою дослідження. Вибір методологічних засад ґрунтується на сучасному розумінні розвитку юридичної науки, для якого характерний «перехід від моністичної методології до філософсько-методологічного плюралізму» (Кельман М. С., 2015 : 152). На філософському рівні використано діалектичний метод, який дав змогу дослідити поняття правової невизначеності у взаємозв'язку з поняттям правової визначеності, простежити розвиток наукових підходів до його розуміння та виявити закономірності формування його змісту.

Серед загальнонаукових методів провідне значення мав структурний підхід, який використано для дослідження внутрішньої будови поняття правової невизначеності, виокремлення його істотних характеристик, встановлення взаємозв'язків між ними та формування цілісного уявлення про зміст досліджуваного поняття.

Системний підхід використовувався для розгляду правової невизначеності у взаємозв'язку з правовою визначеністю та іншими елементами понятійного апарату загальної теорії права. Такий підхід «дозволяє об'єднувати в єдину наукову картину знання, отримані … шляхом застосування різноманітних методологічних підходів» (Кравцова Т. М., 2021 : 165–166). Методи аналізу та синтезу застосовано під час дослідження наукових підходів до розуміння правової невизначеності, виокремлення її істотних ознак та формулювання авторського визначення. Порівняльно-правовий метод використано для зіставлення наукових підходів до розуміння правової невизначеності, а також дослідження її співвідношення з іншими поняттями загальної теорії права.

Серед спеціально-юридичних методів використано формально-юридичний метод, який дав змогу проаналізувати зміст понятійного апарату дослідження, обґрунтувати доцільність використання терміна «правова невизначеність» та здійснити аналіз його дефініцій у сучасній юридичній науці. Логіко-юридичний метод застосовано для забезпечення послідовності понятійного аналізу, побудови логічної структури дослідження, виокремлення характерних рис правової невизначеності та формулювання її авторського визначення.

1. Термінологічні засади дослідження правової невизначеності

Дослідження поняття правової невизначеності потребує насамперед уточнення змісту термінів «правовий», «юридичний» та «правничий». Аналіз їх співвідношення є необхідною методологічною передумовою дослідження поняття правової невизначеності, оскільки коректність використання юридичної термінології безпосередньо впливає на точність понятійного апарату та обґрунтованість наукових висновків. Відповідно до Словника української мови, прикметник «правничий» визначається як тотожний поняттю «юридичний» (Словник української мови, 1977 : 506), а поняття «юридичний» означає те, що пов'язане із законодавством, правовими нормами та практикою їх застосування (Словник української мови, 1980 : 615). Отже, поняття «правничий» і «юридичний» в українській мові традиційно використовуються як тотожні. Водночас поняття «правовий» має інше змістове навантаження і характеризує явища, пов'язані з правом як соціальним регулятором (Haladzhun Z., 2024 : 5), тому поняття «правовий» і «юридичний» в українській мові «мають різне навантаження» (Фулей Т. І., 2025 : 50).

Розмежування цих понять має не лише термінологічне, а й теоретико-правове значення, оскільки безпосередньо впливає на формування понятійного апарату дослідження. На нашу думку, для цілей цього дослідження найбільш обґрунтованим є використання саме поняття «правова невизначеність». Такий вибір зумовлений не лише особливостями української юридичної термінології, а насамперед змістом досліджуваного поняття. Поняття «юридичний» традиційно пов'язується із законодавством, юридичною діяльністю, правозастосуванням та іншими явищами професійної юридичної сфери. Натомість поняття «правовий» характеризує право як цілісний соціально-нормативний регулятор, охоплюючи не лише нормативний масив, а й принципи права, правотворчість, правозастосування, юридичне тлумачення та інші елементи механізму правового регулювання. Оскільки предметом цього дослідження є поняття загальної теорії права, яке характеризує стан правового регулювання загалом, використання поняття «правова невизначеність» є більш точним і методологічно обґрунтованим.

2. Зміст та характерні риси правової невизначеності

Наступним етапом дослідження є з'ясування змісту поняття правової невизначеності. Це потребує аналізу тих концептуальних положень, у яких розкривається сутність правової невизначеності та окреслюються підходи до її розуміння. Такий аналіз дає змогу простежити, які властивості й характеристики сучасні дослідники пов'язують із правовою невизначеністю, виявити спільні та відмінні риси наукових підходів, а також сформувати методологічне підґрунтя для виокремлення її характерних рис і формулювання визначення.

У сучасній юридичній науці дедалі чіткіше простежується підхід, відповідно до якого правова невизначеність розглядається як об'єктивно зумовлене правове явище. Її виникнення пов'язується з особливостями функціонування права як соціального регулятора, покликаного впорядковувати суспільні відносини, що постійно розвиваються та ускладнюються. У зв'язку з цим у юридичній літературі наголошується, що правова невизначеність «об'єктивно існує» (Кубко, Є. Б., 2024 : 110), а її природа виходить за межі «техніко-юридичних засобів усунення прогалин у законодавстві чи позбавлення юридичних текстів двозначності або дефінітивної плутанини» (Кубко, Є. Б., 2024 : 111). Більше того, в науковій літературі обґрунтовується висновок, що «тенденція до зростання правової невизначеності є невідворотною» (D'Amato A., 2010), оскільки розвиток суспільних відносин постійно породжує нові ситуації, які не можуть бути повною мірою передбачені чинним правовим регулюванням і потребують його подальшого осмислення та адаптації. Наведені підходи дають підстави стверджувати, що правова невизначеність має об'єктивний характер. Вона не є виключно наслідком недоліків законодавчої техніки чи помилок правозастосування, а закономірно виникає в процесі функціонування й розвитку правової системи, відображаючи складність суспільних відносин та обмеженість можливостей їх повної нормативної формалізації.

Ще одним важливим аспектом розуміння правової невизначеності є багаторівневість її проявів. Дослідники звертають увагу на те, що вона виникає «в різних галузях права як

у межах правотворчості, так і в межах юридичної практики» (Кубко, Є. Б., 2024 : 110). Такий підхід свідчить, що правова невизначеність супроводжує весь процес правового регулювання – від формування нормативних приписів до їх практичної реалізації. Аналогічна думка простежується і в зарубіжній юридичній літературі, де зазначається, що «кожна правова система за своєю природою містить елементи невизначеності, зумовлені особливостями тлумачення правових норм, ухвалення судових рішень та застосування юридичних процедур» (Balássy Á. M., 2023 : 2). Водночас висловлюється думка, що правова невизначеність може розглядатися на різних рівнях – щодо окремого правового результату, окремої правової норми, галузі права або правової системи загалом (Davis K. E., 2011). У сукупності наведені положення свідчать, що правова невизначеність проявляється на різних рівнях правового регулювання, охоплюючи взаємопов'язані процеси правотворчості, тлумачення і правозастосування. Це дає підстави розглядати багаторівневість проявів як одну з характерних рис правової невизначеності.

Важливою характеристикою правової невизначеності є її біполярний характер. У сучасній юридичній науці поступово утверджується підхід, відповідно до якого правова невизначеність не може оцінюватися виключно як негативне явище. З одного боку, вона здатна ускладнювати процес правового регулювання, знижувати рівень правової визначеності та створювати передумови для довільного застосування правових норм. З іншого боку, певний рівень правової невизначеності забезпечує необхідну гнучкість правового регулювання, дозволяє враховувати особливості конкретних життєвих ситуацій, динаміку розвитку суспільних відносин і тим самим сприяє адаптації права до нових соціальних викликів. Саме тому в юридичній літературі пропонується розглядати правову невизначеність як «біполярний феномен, оскільки це не лише прояв недосконалості та дефекту права, а й позитивне явище, що може виступати дієвим засобом правового регулювання» (Васильєв С. В., 2024 : 24). Отже, біполярний характер правової невизначеності свідчить, що вона одночасно виступає як чинником ускладнення правового регулювання, так і необхідною умовою його гнучкості й розвитку. Саме поєднання цих аспектів зумовлює складність її теоретико-правового осмислення та виключає можливість однозначної оцінки її ролі у механізмі правового регулювання.

Не менш важливою характеристикою правової невизначеності є її динамічний характер. На відміну від статичних властивостей правової системи, правова невизначеність не є раз і назавжди заданою властивістю окремої правової норми чи правової системи загалом. Її зміст, ступінь прояву та способи подолання змінюються під впливом розвитку суспільних відносин, еволюції законодавства, формування судової практики, офіційного тлумачення, появи нових технологій та трансформації правових цінностей. Ентоні Д'Амато, досліджуючи закономірності розвитку права, зазначає, що «правова визначеність з часом зменшується, а правові норми та принципи права стають дедалі більш невизначеними за своїм змістом і застосуванням» (D'Amato A., 2010 : 1). Аналіз цього підходу дає підстави зробити висновок, що правова невизначеність має динамічний характер і змінюється разом із розвитком правової системи. Цю думку підтверджує й підхід А. М. Земко, яка пов'язує правову невизначеність зі «структурною напругою між динамікою суспільних відносин і повільністю (а інколи й внутрішньою суперечливістю) формального регулювання» (Земко А. М., 2026 : 33). У процесі функціонування права окремі прояви правової невизначеності можуть виникати, посилюватися, послаблюватися, трансформуватися або зникати внаслідок удосконалення правового регулювання чи вироблення сталої практики його застосування. Водночас подолання одних проявів невизначеності не означає її остаточного усунення. У міру розвитку суспільних відносин правова система постійно стикається з новими ситуаціями, які потребують нормативного врегулювання, тлумачення або правозастосовної конкретизації. Саме тому правова невизначеність має здатність постійно відтворюватися в нових умовах функціонування правової системи.

Аналіз особливостей прояву правової невизначеності свідчить, що її не можна розглядати як незмінну властивість правової норми. Одна й та сама норма може бути цілком зрозумілою та не викликати труднощів у процесі застосування в одних випадках і водночас породжувати кілька однаково обґрунтованих варіантів тлумачення – в інших. Це означає, що ступінь прояву правової невизначеності визначається не лише змістом нормативного припису, а й умовами його реалізації. Вирішального значення при цьому набувають фактичні обставини конкретної справи, особливості правовідносин, обраний спосіб тлумачення правової норми та інші чинники, що супроводжують її застосування. Саме тому правова невизначеність проявляється не ізольовано в тексті нормативного припису, а в процесі співвіднесення його абстрактного змісту з конкретною життєвою ситуацією, адже «тлумачення законів і процесуальних норм є варіативним, залежним від контексту та здійснюється із застосуванням різних методів юридичного тлумачення, що може призводити до різних висновків навіть за однакових фактичних обставин» (Balássy Á. M., 2023 : 2). Така залежність результату правозастосування від конкретних умов зумовлена й особливостями функціонування самого права, яке не допускає механічного застосування нормативних приписів, а передбачає врахування конкретних обставин справи та можливість різних інтерпретацій, оскільки право функціонує «в межах притаманної йому гнучкості, яка допускає контекстуальне тлумачення»

(Dayi N., 2026). Це дає підстави розглядати контекстну обумовленість проявів як одну з характерних рис правової невизначеності, оскільки ступінь і форми її прояву визначаються не лише змістом правової норми, а й конкретним контекстом правозастосування, який охоплює сукупність фактичних обставин, інтерпретаційних підходів і умов реалізації правової норми. Саме тому одна й та сама правова норма залежно від фактичних обставин, способу тлумачення чи особливостей правозастосовної ситуації може породжувати різний рівень правової невизначеності.

Отже, проведений аналіз дозволяє розглядати правову невизначеність як об'єктивно зумовлений і багаторівневий феномен, прояви якого змінюються залежно від конкретного контексту та процесів функціонування права і можуть мати як конструктивний, так і деструктивний характер. У змістовому плані правова невизначеність виявляється у відсутності достатніх підстав для однозначного встановлення змісту правового припису, вибору єдиного правомірного варіанта рішення або достатньо точного передбачення правових наслідків.

3. Співвідношення правової визначеності та правової невизначеності: понятійний аспект

Для подальшого з'ясування змісту правової невизначеності важливим є питання про її співвідношення з правовою визначеністю. Звернення до нього дозволяє точніше окреслити зміст цих понять та з'ясувати характер їх взаємозв'язку у процесі функціонування права.

Співвідношення правової невизначеності та правової визначеності потребує насамперед уточнення змісту останньої. Правову визначеність навряд чи доцільно ототожнювати з абсолютною ясністю, однозначністю та незмінністю правового регулювання, оскільки така вимога була б практично недосяжною для складної й динамічної системи права. Якщо сприймати визначеність буквально, «то її важко було б знайти інакше, ніж у вкрай простих нормах» (Linarelli J., 2017 : 173). Тому більш продуктивним видається розуміння правової визначеності через категорію передбачуваності, яка дає змогу оцінювати право не з позиції його абсолютної однозначності, а з погляду можливості суб'єкта розумно передбачити правові наслідки своїх дій та рішень органів публічної влади. У цьому сенсі саме передбачуваність постає «ключовою ідеєю правової визначеності» (Ostapenko H., 2023 : 31), що забезпечується не лише вимогами до якості правових актів, а й послідовністю їх виконання органами влади та застосування судом. Отже, правова визначеність не вичерпується властивостями нормативного тексту і не може бути забезпечена виключно чіткістю законодавчих формулювань. Вона формується також у процесі реалізації та застосування права, де особливого значення набувають послідовність правозастосовної практики, стабільність підходів до тлумачення та можливість особи орієнтуватися на попередній досвід взаємодії з правовою системою.

Таке розуміння дає підстави відійти від спрощеного протиставлення правової визначеності та правової невизначеності як взаємовиключних станів права. Наявність певного ступеня невизначеності сама по собі ще не означає відсутності правової визначеності, якщо правова система зберігає достатній рівень передбачуваності та містить механізми, здатні спрямовувати тлумачення і правозастосування. Саме тому співвідношення цих категорій доцільно розглядати не лише через їх протилежність, а й через їх взаємозв'язок у процесі функціонування права. Межа між визначеністю та невизначеністю не є незмінною. Правове положення, яке тривалий час не викликало труднощів у тлумаченні та застосуванні, за нових суспільних обставин або у нетиповій правовій ситуації може виявити свою недостатню визначеність. Водночас невизначеність, що виникає на рівні нормативного регулювання, може бути зменшена або подолана у процесі тлумачення, конкретизації та формування сталої правозастосовної практики.

Отже, визначеність і невизначеність не лише співіснують у праві, а й можуть переходити одна в одну залежно від зміни правового контексту та механізмів реалізації права. При цьому правова невизначеність не завжди повинна розглядатися виключно як дефект, що підлягає повному усуненню. У певних межах вона створює простір для адаптації правового регулювання до різноманітності суспільних відносин, дозволяє враховувати особливості конкретної ситуації та реагувати на суспільні відносини, які неможливо вичерпно передбачити на момент прийняття правової норми. Водночас перевищення допустимого рівня невизначеності здатне порушити передбачуваність правового регулювання та перетворити необхідну гнучкість права на джерело непослідовності й довільності. Тому принципове значення має не абсолютне усунення правової невизначеності, а встановлення тих меж, у яких вона залишається сумісною з вимогами правової визначеності.

Проведений аналіз створює підґрунтя для переходу до формулювання дефініції правової невизначеності. Найбільш обґрунтованим видається розгляд правової невизначеності як характеристики правової реальності, що дозволяє охопити різні рівні та контексти її прояву. Виходячи з цього, правову невизначеність пропонуємо визначити як об'єктивно зумовлену характеристику правової реальності, що виявляється у відсутності достатніх підстав для однозначного встановлення змісту правового припису, вибору єдиного правомірного варіанта рішення або достатньо точного передбачення правових наслідків. Запропоноване визначення дозволяє охопити різні прояви правової невизначеності, не обмежуючи її лише недоліками нормативного регулювання або труднощами тлумачення

правових приписів. Відсутність достатніх підстав для однозначності може виявлятися на різних етапах функціонування права – від встановлення змісту правового припису до прийняття конкретного рішення та передбачення його правових наслідків. Водночас така невизначеність не обов'язково означає неможливість правового регулювання чи прийняття правомірного рішення, а вказує на існування простору, в межах якого однозначність не задана наперед і потребує конкретизації у процесі функціонування права.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу уточнити зміст поняття правової невизначеності та обґрунтувати доцільність використання цього терміна у межах загальнотеоретичного дослідження. На підставі аналізу сучасних наукових підходів встановлено, що правова невизначеність має такі характерні риси: об'єктивна зумовленість, багаторівневий характер, біполярність, динамічність, контекстна обумовленість. Виділення таких характеристик дозволяє комплексно розкрити її зміст та особливості прояву у процесі правового регулювання.

Проведений аналіз співвідношення правової невизначеності та правової визначеності засвідчив, що ці поняття взаємопов'язані між собою у процесі функціонування права. Це стало підставою для формулювання авторського визначення правової невизначеності.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на з'ясування закономірностей виникнення та механізмів подолання правової невизначеності в різних сферах правового регулювання, зокрема в умовах, що характеризуються підвищеним рівнем правової складності та динамічності суспільних відносин.

Декларація про використання штучного інтелекту. Автор заявляє про використання генеративного ШІ у процесі дослідження та підготовки рукопису. Відповідно до таксономії GAIDeT (2025), наведені нижче завдання були делеговані інструментам генеративного ШІ за повного людського нагляду: пошук і систематизація літератури; вичитування та редагування; переклад; реформатування.

Використаний інструмент генеративного ШІ: ChatGPT.

Повну відповідальність за фінальний рукопис несе автор. Інструменти генеративного ШІ не зазначаються як автори та не несуть відповідальності за кінцеві результати.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кубко Є. Б. Правотворчість, юридична практика і правова невизначеність: методологічні аспекти взаємозв'язку. *Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України.* 2024. Випуск 35. Київ, 2024. С. 108–120. DOI: 10.33663/0869-2491-2024-35-108-120.

2. Васильєв С. В. «Невизначеність» у механізмі правового регулювання процесуальних правовідносин та юридичні інструменти її усунення. *Правова держава.* 2021. № 42. С. 22–31. DOI: https://doi .org/10 .18524/2411–2054 .2021 .42 .232409.

3. Земко А. М. Правозастосування в умовах правової невизначеності: роль судової практики у вдосконаленні правотворення. *Право і суспільство.* 2026. № 1. С. 32–39. DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2026.1.1.4.

4. Юркевич О. М. Логічні підстави юридичної невизначеності: до постановки проблеми. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого.* 2010. № 3. С. 118–124.

5. Крижановська Т. О., Токарь Л. В. Логічна типологія правової невизначеності: теоретико-методологічні засади. *Науковий вісник Ужгородського національного Університету. Серія: Право.* 2026. Вип. 93. Ч. 5. С. 438–445. DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.5.57.

6. D'Amato A. Legal Uncertainty. *Faculty Working Papers.* 2010. Paper 108. URL: http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/facultyworkingpapers/108.

7. Balássy Á. M. Uncertainty doctrine of legal systems. *De iurisprudentia et iure publico. Journal of Legal and Political Sciences.* 2023. Vol. XIV, No. 4. P. 1–8. URL: https://www.academia.edu/114217290/Uncertainty_doctrine_of_legal_systems.

8. Davis K. E. The Concept of Legal Uncertainty: Definition and Measurement. *SSRN Electronic Journal.* 2011. July. P. 1–8. DOI: https://doi.org/10.2139/ssrn.1884664.

9. Dayi N. Measuring Legal Uncertainty in Outputs Generated by Artificial Intelligence Systems Through Semantic Entropy. *GSI Articletter.* 2026. Part 19. P. 406–417. URL: https://www.goksusafiisik.av.tr/pdf/Articletter/All/34_winter_2026_gsi_articletter.pdf.

10. Кельман М. С. Сучасні методологічні уявлення про розмаїття правової проблематики. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки.* 2015. № 827. С. 148–152.

11. Кравцова Т. М. Роль системного підходу у методології сучасного правознавства. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Економіка, менеджмент та право.* 2021. Вип. 5. С. 163–167. DOI 10.33251/2707-8620-2021-5-163–167.

12. Словник української мови: в 11 т. Т. 8: Природа-Ряхтливий / ред. тому: В. О. Винник [та ін.]. Київ: Наукова думка, 1977. 927 с.

13. Словник української мови: в 11 т. Т. 11. Х-Ь / ред. тому С. І. Головащук. Київ: Наукова думка, 1980. 699 с.

14. Галаджун З. Видання правове/правниче/юридичне? *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Журналістика.* 2024. № 2 (8). С. 1–8. DOI: https://doi.org/10.23939/sjs2024.02.001.

15. Фулей Т. І. Legal Certainty в українському дискурсі: невизначеність юридичної визначеності. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2025. № 2. С. 47–51. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-2/8.

16. Linarelli J. Legal Certainty: A Common Law View and a Critique / The Shifting Meaning of Legal Certainty in Comparative and Transnational Law / ed. by M. Fenwick, M. Siems, S. Wrbka. Oxford: Hart Publishing, 2017. P. 159–176. DOI: 10.5040/9781509911288.ch-007.

17. Ostapenko H. The Role of Legal Certainty Principle in Provision of Access to Justice in Ukraine in Wartime. *Access to Justice in Eastern Europe.* 2023. № 3 (20). P. 27–39. DOI: https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.3-a000306.

REFERENCES:

1. Kubko, Ye. B. (2024). Pravotvorchist, yurydychna praktyka i pravova nevyznachenist: metodolohichni aspekty vzaiemozviazku [Law-making, legal practice and legal uncertainty: methodological aspects of an interrelationship]. *Pravova derzhava: Shchorichnyk naukovykh prats Instytutu derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy,* 35, 108–120. DOI: https://doi.org/10.33663/0869-2491-2024-35-108-120 [in Ukrainian].

2. Vasyliev, S. V. (2021). "Nevyznachenist" u mekhanizmi pravovoho rehuliuvannia protsesualnykh pravovidnosyn ta yurydychni instrumenty yii usunennia ["Uncertainty" in the mechanism of legal regulation of procedural legal relations and legal

instruments for its elimination]. *Pravova derzhava,* 42, 22–31. DOI: https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.42.232409 [in Ukrainian].

3. Zemko, A. M. (2026). Pravozastosuvannia v umovakh pravovoi nevyznachenosti: rol sudovoi praktyky u vdoskonalenni pravotvorennia [Application of law under legal uncertainty: the role of judicial practice in law adjustment]. *Pravo i suspilstvo,* 1(1), 32–39. DOI: https://doi.org/10.32842/2078-3736/2026.1.1.4 [in Ukrainian].

4. Yurkevych, O. M. (2010). Lohichni pidstavy yurydychnoi nevyznachenosti: do postanovky problemy [Logical grounds of legal uncertainty: towards the formulation of the problem]. *Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho,* 3, 118–124 [in Ukrainian].

5. Kryzhanovska, T. O., & Tokar, L. V. (2026). Lohichna typolohiia pravovoi nevyznachenosti: teoretyko-metodolohichni zasady [Logical typology of legal uncertainty: theoretical and methodological foundations]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pravo,* 93(5), 438–445. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.5.57 [in Ukrainian].

6. D'Amato, A. (2010). Legal uncertainty. Faculty Working Papers, Paper 108. URL: http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/facultyworkingpapers/108.

7. Balássy, Á. M. (2023). Uncertainty doctrine of legal systems. De iurisprudentia et iure publico. *Journal of Legal and Political Sciences,* XIV(4), 1–8. URL: https://mjat.hu/wp-content/uploads/2024/01/DIEIP-2023-4-Balassy.pdf.

8. Davis, K. E. (2011). The concept of legal uncertainty: Definition and measurement. *SSRN Electronic Journal,* 1–8. DOI: https://doi.org/10.2139/ssrn.1884664.

9. Dayi, N. (2026). Measuring legal uncertainty in outputs generated by artificial intelligence systems through semantic entropy. *GSI Articletter*, Part 19, 406–417. URL: https://www.goksusafiisik.av.tr/pdf/Articletter/All/34_winter_2026_gsi_articletter.pdf.

10. Kelman, M. S. (2015). Suchasni metodolohichni uiavlennia pro rozmaittia pravovoi problematyky [Modern methodological understanding of the diversity of legal issues]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seriia: Yurydychni nauky,* 827, 148–152. URL: https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/32103 [in Ukrainian].

11. Kravtsova, T. M. (2021). Rol systemnoho pidkhodu u metodolohii suchasnoho pravoznavstva [The role of a systematic approach in the methodology of modern jurisprudence]. *Naukovyi visnyk Lotnoi akademii. Seriia: Ekonomika, menedzhment ta pravo,* 5, 163–167. DOI: https://doi.org/10.33251/2707-8620-2021-5-163-167 [in Ukrainian].

12. Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 t. [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes] (1977). Vol. 8. V. O. Vynnyk et al. (Eds.). Naukova dumka [in Ukrainian].

13. Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 t. [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes] (1980). Vol. 11. S. I. Holovashchuk (Ed.). Naukova dumka [in Ukrainian].

14. Haladzhun, Z. (2024). Vydannia pravove/pravnyche/iurydychne? [Is the publication legal/law/judicial?]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seriia: Zhurnalistyka,* 2(8), 1–8. DOI: https://doi.org/10.23939/sjs2024.02.001 [in Ukrainian].

15. Fulei, T. I. (2025). Legal certainty v ukrainskomu dyskursi: nevyznachenist yurydychnoi vyznachenosti [Legal certainty in Ukrainian discourse: The uncertainty of legal certainty]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal,* 2, 47–51. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-2/8 [in Ukrainian].

16. Linarelli, J. (2017). Legal certainty: A common law view and a critique. In M. Fenwick, M. Siems, & S. Wrbka (Eds.), *The shifting meaning of legal certainty in comparative and transnational law* (pp. 159–176). Hart Publishing. DOI: https://doi.org/10.5040/9781509911288.ch-007.

17. Ostapenko, H. (2023). The role of legal certainty principle in provision of access to justice in Ukraine in wartime. *Access to Justice in Eastern Europe,* 3(20), 27–39. DOI: https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.3-a000306

Дата першого надходження статті до видання: 28.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 09.11.2026